

FAKTA

Tilsynsaksjon på aktivitetsparker

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

Colorphoto.com

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) gjennomførte en tilsynsaksjon for å undersøke sikkerheten til trampolineparker og lekeland i 2022/2023. DSB valgte aktivitetsparker fordi det har vært en økning i meldinger om ulykker og uønskede forhold ved slike anlegg de siste årene, og fordi barn er en særlig sårbar gruppe som ikke kan vurdere risiko på samme måte som voksne. DSB valgte ut 9 aktivitetsparker for tilsynsaksjonen, basert på informasjon fra politiet, bekymringsmeldinger om farlige forhold og medieomtale av ulykker. Målet var å styrke sikkerheten ved aktivitetsparker i hele landet, og øke forbrukernes kunnskap om sikkerhet ved aktiviteter i slike parker.

OM TILSYNET

HVORFOR GJENNOMFØRER DSB TILSYN?

DSB er tilsynsmyndighet for forbrukertjenesten aktivitetsparker. DSB gjennomførte tilsynsaksjonen for å kontrollere at virksomheter følger regelverket, og for å øke sikkerheten i slike parker. Tilsynet har som hovedhensikt å tydeliggjøre det ansvaret som påligger den enkelte eier av slike parker.

HVA ER ET TILSYN?

For DSB er tilsyn et av de viktigste forebyggende virkemidlene for å sikre at regelverket blir fulgt, og på den måten styrke samfunnssikkerheten og forebygge ulykker. På et stedlig tilsyn vil ansvarlig myndighet besøke virksomheten, intervjuer leder og ansatte, og gå gjennom relevant dokumentasjon og rutiner. DSB kan også, som en del av tilsynet, gjennomføre markedskontroll av enkelt produkter. Dette gjøres for å kontrollere at de er sikre i bruk. Dersom det oppdages brudd på regelverket, følger DSB opp med hensiktsmessige reaksjonsmidler for å forebygge uønskede hendelser og ulykker.

HVORDAN TILSYNET BLE GJENNOMFØRT

Aktivitetsparkene mottok et varsel i forkant om at DSB ville komme på tilsyn. De ble bedt om å sende deler av sitt internkontrollsystem til DSB. De ble også bedt om å sende teknisk dokumentasjon på utstyr og lekeapparater som er i bruk i deres aktivitetspark. Selve tilsynet ble gjennomført på en dag, med intervjuer av eiere og ansatte med utgangspunkt i deres internkontroll.

DSB GJENNOMFØRTE 9 TILSYN

Tilsynsaksjon på aktivitetsparker hadde hovedfokus på kommersielle, innendørs leke- og trampolineland som tilbyr lekeplassutstyr og trampolineaktiviteter. DSB undersøkte også klatreaktiviteter i noen av parkene. Det ble gjennomført 9 tilsyn på følgende steder:

- Eventyrfabrikken, Sarpsborg
- Leos Lekeland, Bærum
- Eventyrfabrikken, Vestby
- Amigos, Tønsberg
- Skyland, Arendal
- Gravity Sports, Tønsberg
- Rush, Oslo
- Sportsparken Vegsund, Ålesund
- Trix Trampolinepark, Bodø

HVA VI FANT

1

3 AV 9 KJENTE IKKE TIL MELDEPLIKTEN

En tredjedel av aktivitetsparkene kjente ikke til meldeplikten til DSB, og hadde ikke meldt ifra til DSB når alvorlige hendelser hadde skjedd. Meldeplikten er en plikt eierne av aktivitetssentrene har etter produktkontrollloven § 6b, som innebærer å melde ifra til DSB hvis noe alvorlig har skjedd, for eksempel en alvorlig ulykke eller feil med utstyret. I meldeplikten skal det oppgis tiltak for å unngå flere ulykker.

2

2 AV 9 HADDE AVVIK KNYTTET TIL OPPGAVE- OG ANSVARFORDELING

Aktivitetsparkene skal ha klare oppgave- og ansvarsfordelinger. DSBs tilsynsaksjon viste flere feil og mangler på dette området. Det vil si at rammene for ansvar og oppgaver i 2 av 9 aktivitetsparker ikke oppfylte kravene i regelverket, og at det manglet dokumentasjon som oppgir hvem som har ansvar for hva i virksomheten. Mangler på en klar oppgave- og ansvarsfordeling kan føre til at lovpålagte oppgaver knyttet til sikkerhet ikke gjennomføres.

3

8 AV 9 MANGLET HELHETLIGE RISIKOVURDERINGER AV AKTIVITETENE

Eierne har en plikt til å kartlegge og vurdere risiko for å sørge for at sikkerheten til de som skal bruke parken er ivaretatt. Hele 8 av 9 aktivitetsparker hadde feil og mangler på utføring av risikovurderinger for å unngå skader eller ulykker. Det å gjennomføre en risikovurdering innebærer å vurdere de farene som kan være til stede i en virksomhet og i den enkelte aktivitet, samt hvilke tiltak som må iverksettes for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå.

Aktivitetsparkene kunne i liten grad dokumentere at de hadde utført nødvendige risikovurderinger. Dette avviket betyr at mange aktivitetsparker ikke tar sikkerheten på alvor, og at det er stor risiko for skader eller ulykker.

4

5 AV 9 MANGLET RUTINER FOR ETTERSYN OG VEDLIKEHOLD

Aktivitetsparkene skal ha systemer og rutiner på plass som skal bidra til å forhindre ulykker. På dette området avdekket tilsynet feil og mangler hos over halvparten av parkene.

Dette avviket betyr at vi i flere tilfeller fant aktivitetsparker som enten hadde mangelfulle eller ingen vurderinger av de ulike risikoene med tilhørende tiltak for å redusere risikoen. Både risikovurderinger og tiltak skal dokumenteres skriftlig og er en svært viktig del av et internkontrollsystem.

Flere av aktivitetsparkene manglet dokumentasjon på at de vedlikeholder utstyret og produktene sine i tråd med advarsler og vedlikeholdsinstruksjoner som følger med utstyret. Produktene som brukes i parken har advarsler og informasjon om ettersyn og vedlikehold. Dette er informasjon som er helt avgjørende for å sikre en trygg og pålitelig drift av aktivitetsparken. Det er viktig for enhver eier av produktene å innlemme denne informasjonen i sitt eget internkontrollsystem.

I en aktivitetspark med mange forskjellige aktiviteter og produkter, er rutiner for vedlikehold viktig for å kunne opprettholde sikkerheten over tid. Parkene er lovpålagt til å gå gjennom systemene sine for å forhindre ulykker, og for å sikre at besøkende kan gjennomføre aktivitetene på en trygg måte.

5

2 AV 9 MANGLET ET SYSTEM FOR JEVNLIK GJENNOMGANG AV INTERNKONTROLLSYSTEMET

Tilsynet avdekket flere feil og mangler ved kravet til en jevnlig overvåking og gjennomgang av internkontrollen på en systematisk og skriftlig måte. Flere av aktivitetsparkene hadde avvik på dette punktet, noe som er bekymringsfullt.

En jevnlig og systematisk gjennomgang av internkontrollen er viktig for å oppdage eventuelle mangler eller feil som må rettes opp, og for å forhindre at uhell og ulykker som burde og kunne blitt oppdaget gjentar seg. I henhold til interkontrollforskriften § 5 er dette et krav som må oppfylles, og feil på dette området vil si at man ikke oppfyller kravene i regelverket.

OPPSUMMERING AV TILSYNSAKSJONEN

Tilsynsaksjonen avdekket flere alvorlige avvik som DSB mener kunne ført til farlige situasjoner for besøkende. Avvikene bestod av manglende kunnskap om plikten til å melde fra om alvorlige hendelser, manglende rutiner knyttet til fordeling av ansvar og oppgaver, manglende dokumentasjon av risikovurderinger, mangelfulle rutiner på risikoreduserende tiltak, herunder ettersyn og vedlikehold, og manglende system for en jevnlig gjennomgang av internkontrollsystemet. Under tilsynet av den ene virksomhet ble det avdekket så alvorlige og betydelige avvik at det ble nødvendig å fatte et vedtak om forbud mot bruk av produktene, for å beskytte besøkende mot mulige alvorlige skader.

DSB har hatt skriftlig og muntlig dialog med de 9 aktivitets-parkene det ble ført tilsyn med både før og etter at tilsyn ble gjennomført. Noen av avvikene vi fant var svært alvorlige, mens andre avvik var enklere å rette opp i. Som et resultat av tilsynsaksjonen har samtlige aktivitetsparker rettet opp i de feil og mangler som ble avdekket, og sannsynligvis hevet sin kompetanse innen det regelverket de er lovpålagte å følge. Som en del av tilsynsaksjonen vil dette faktaarket bli sendt til aktivitetsparker og kommuner over hele landet slik at et kompetanseløft forhåpentligvis kan spres til flere.

REFLEKSJONER OG OPPFORDRINGER

Det er viktig at aktivitetsparkene tar internkontrollen på alvor, og setter opp klare ansvarsfordelinger, dokumenterer risikovurderinger og har rutiner på risikoreduserende tiltak for å sikre trygge opplevelser for alle brukere.

Aktivitetsparkene bør ha klare regler og rutiner med utgangspunkt i utstyret som er brukt i sin egen aktivitetspark. Regler og rutiner bør ikke basere seg på regler og løsninger som andre parker har.

Aktivitetsparker bør være bevisste på faktorer som kan påvirke sikkerheten.

Dette kan for eksempel være antall besøkende, alder på de besøkende, antall ansatte på jobb, og reglene i parken.

Et viktig risikoreduserende tiltak er å gi besøkende god informasjon og opplæring i den aktiviteten som skal gjennomføres.

Aktivitetsparkene må ta utgangspunkt i produktinformasjonen når de lager et system for internkontroll.

Produktinformasjon gir rammer og løsninger for hvor og hvordan utstyr i aktivitetsparker bør monteres, plasseres, brukes og vedlikeholdes. Produktinformasjon angir også hvordan det enkelte utstyr kan benyttes på en tryggest mulig måte.

Aktivitetsparkene må ha gode, skriftlige rutiner på risikoreduserende tiltak. Dette kan for eksempel være tiltak som å sikre at utstyret er i god stand, at det er tilstrekkelig bemanning i parken, og at det finnes klare regler og advarsler til brukerne.

Eieren kan ikke fraskrive seg ansvaret for at utstyr og tjenester skal være sikre.

Det er viktig å merke seg at et barn selv ikke kan ta ansvaret for å ivareta egen sikkerhet. Aktivitetsparken må ha tydelige regler som gjelder for de ulike aktivitetene, og informere godt om disse.

Aktivitetsparken skal aktivt opplyse om reglene, og om de voksne bør være sammen med barna. I de tilfeller hvor de voksne ikke har tilgang eller tillatelse til å bli med barna i de enkelte aktivitetene, skal parken selv sørge for at det er personale til stede som kan ivareta sikkerheten, og gripe inn ved behov.

HVILKE REGLER GJELDER?

OVERSIKT OVER REGELVERK

Det å tilby barn lek i aktivitetsparker er å regne som en forbrukertjeneste. De som er ansvarlige for aktivitetsparker plikter å følge krav og regler slik at sikkerheten til alle involverte er ivaretatt. Virksomhetene skal kjenne til, og følge Lekeplassutstyrforskriften, produktkontrollloven og internkontrollforskriften. Dersom noen av aktivitetene krever bruk av verneutstyr som hjelm eller klatresele skal de også kjenne til, og følge forskriften for personlig verneutstyr.

Ifølge produktkontrollloven skal alle produkter og tjenester som tilbys forbrukere være sikre. En sikker forbrukertjeneste er en tjeneste som ikke medfører en uakseptabel risiko for helseskade. Det er eierens plikt å vise aktsomhet for å sikre at forbrukertjenesten er trygg. Den som bruker tjenesten skal også vise aktsomhet, for eksempel ved å følge reglene.

REGELVERK FOR LEKEPLASSUTSTYR

Aktivitetsparkene tilbyr gjerne aktiviteter ved å bruke parkens produkter. Disse produktene er også omfattet av regelverk. Produktet kan for eksempel være lekeplassutstyr, og lekeplassutstyr skal følge kravene i lekeplassutstyrforskriften.

En måte å oppfylle kravene i en forskrift på er å oppfylle krav i anerkjente standarder. Standarder spesifiserer og detaljerer sikkerhetskrav, og kan gjøre det enklere å oppfylle krav i forskrift. Anerkjente standarder for lekeplassutstyr er NS-EN 1176 og NS-EN 1177.

REGELVERK FOR INTERNKONTROLL

Alle virksomheter som tilbyr produkter eller forbrukertjenester i Norge skal ha et system for internkontroll. Et internkontrollsystem er systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet for å ivareta sikkerheten ved de aktivitetene som tilbys. Kravene til hva et slikt system skal inneholde står i internkontrollforskriften.